

พฤติกรรมป้องกันการติดเชื้อวัณโรคจากการทำงานในกลุ่มบุคลากรทางการแพทย์ที่ปฏิบัติงาน ในโรงพยาบาลนราธิวาสราชนครินทร์ จังหวัดนราธิวาส

Preventive Behaviors of Occupational Tuberculosis among Healthcare Workers in Naradhiwas Rajanagarindra Hospital, Narathiwat Province

พนิดา วาพัฒนางค์¹, ชมพูนุช สุภาพวานิช¹, อรรณพ สอนธิไชย¹

Panida Wapattanawong¹, Chompunuch Supapvanich¹, Aunnop Sontichai¹

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาหาระดับและปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมป้องกันการติดเชื้อวัณโรคจากการทำงานในกลุ่มบุคลากรทางการแพทย์ กลุ่มตัวอย่างคือ บุคลากรทางการแพทย์ที่ปฏิบัติงานในโรงพยาบาลนราธิวาสราชนครินทร์ จังหวัดนราธิวาส จำนวน 170 คน สุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือ แบบสอบถามพฤติกรรมป้องกันการติดเชื้อวัณโรคจากการทำงานในบุคลากรทางการแพทย์ที่ปฏิบัติงานในโรงพยาบาลนราธิวาสราชนครินทร์ จังหวัดนราธิวาส ได้ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค เท่ากับ 0.65 วิเคราะห์ข้อมูลด้วยใช้สถิติ Chi-square test และ Spearman's R test correlation.

ผลการวิจัย พบว่า ความรู้เกี่ยวกับการป้องกันการติดเชื้อวัณโรคจากการทำงานมีความความสัมพันธ์ทางบวกกับพฤติกรรมป้องกันการติดเชื้อวัณโรคจากการทำงาน ($r = 0.28, p < 0.01$) ทักษะเกี่ยวกับการติดเชื้อวัณโรคจากการทำงาน, การรับรู้ของบุคลากรเกี่ยวกับการเข้าถึงข้อมูล, การรับรู้ของบุคลากรเกี่ยวกับวัสดุ อุปกรณ์และการจัดการสภาพแวดล้อม และการได้รับคำแนะนำและการสนับสนุนจากผู้ร่วมงานหรือหัวหน้างานไม่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมป้องกันการติดเชื้อวัณโรคจากการทำงานอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ การให้ความรู้และส่งเสริมเกี่ยวกับพฤติกรรมป้องกันการติดเชื้อวัณโรคแก่บุคลากรมีส่วนสำคัญ ดังนั้นทางโรงพยาบาลจึงควรส่งเสริมพฤติกรรมป้องกันการติดเชื้อวัณโรคและให้ความรู้เกี่ยวกับการป้องกันวัณโรค เพื่อป้องกันและลดความเสี่ยงการติดเชื้อวัณโรคในบุคลากร

คำสำคัญ: วัณโรค พฤติกรรมป้องกันการติดเชื้อ บุคลากรทางการแพทย์

Abstract

This an observational study aimed to analyze the levels and the factors in association with preventive behaviors occupational Tuberculosis (TB) in healthcare worker of Naradhiwas Rajanagarindra Hospital, Narathiwat Province. The samples of the study were 170 healthcare workers who were randomly selected. The instrument used in this study was the self-reposted questionnaire which included Personal Demographics, Administrated Policy, Knowledge, Attitude, Personal Perception of Supported Factors and TB Preventive Behaviors. Descriptive statistics were used for data analysis, while Chi-square test and Spearman's R test were used to analyses correlation.

¹ วิทยาลัยการสาธารณสุขสิรินธร จังหวัดยะลา

¹ Sirindhorn College of Public, Yala

The results of the study showed that the preventive knowledge of TB infection was in a positive relationship with the behaviors of TB prevention ($r = .284, p < 0.01$). However, the attitudes of TB prevention, the personal perception on information of TB prevention, the recognition of the personnel equipment and the recognition of personnel support and supervision were not significantly associated with that of the behaviors of TB prevention at work. In conclusion, providing knowledge of TB prevention and promoting the preventive behaviors of TB infection were very important. Then, the hospital should consider to provide knowledge and promote TB prevention for the healthcare workers.

Keywords: Tuberculosis Behavior Prevention, Healthcare Workers

บทนำ

วัณโรคเป็นปัญหาสาธารณสุขที่สำคัญ เป็นสาเหตุของการป่วยและการเสียชีวิตในหลายๆประเทศทั่วโลก ตั้งแต่เดือนเมษายน พ.ศ. 2536 องค์การอนามัยโลกได้ประกาศให้วัณโรคอยู่ในภาวะฉุกเฉินสากล (global emergency) และต้องแก้ไขอย่างเร่งด่วน (กรมควบคุมโรค กระทรวงสาธารณสุข, 2556) องค์การอนามัยโลก (2013) รายงานว่า 1 ใน 3 ของประชากรทั่วโลกติดเชื้อวัณโรคหรือมีผู้ป่วยวัณโรคประมาณ 14 ล้านคน และประมาณ 8-10 ล้านคนเป็นกลุ่มที่กำลังแพร่เชื้อ (highly infectious) ในแต่ละปีมีผู้ป่วยรายใหม่ ประมาณ 8.8 ล้านคนและมีผู้ป่วยวัณโรคเสียชีวิตปีละ 1.7 ล้านคน (กรมควบคุมโรค กระทรวงสาธารณสุข, 2556) องค์การอนามัยโลกจัดประเทศไทยอยู่ในกลุ่ม 22 ประเทศที่มีปัญหาวัณโรคสูงมาตั้งแต่ปี พ.ศ. 2541

องค์การอนามัยโลกประมาณการณ์ว่าประเทศไทยมีผู้ป่วยวัณโรครายใหม่ประมาณ 86,000 รายต่อปีหรือคิดเป็นอัตราอุบัติการณ์ 124 ต่อประชากรแสนคน สูงกว่าประเทศตะวันตกบางประเทศถึง 30 เท่า (กรมควบคุมโรค กระทรวงสาธารณสุข, 2556) วัณโรคเป็นสาเหตุการเสียชีวิตอันดับที่ 5 ของภาคใต้ การเสียชีวิตเนื่องจากวัณโรคขึ้นอยู่กับตำแหน่งและความรุนแรงของโรค รวมทั้งระยะเวลาที่ให้การวินิจฉัยโรค เช่น วัณโรคเยื่อหุ้มสมองจะมีอัตราการเสียชีวิตสูงกว่าวัณโรคอื่น ผู้ป่วยวัณโรคปอดที่เสมหะพบเชื้อถ้าไม่ได้รับการรักษา พบว่าร้อยละ 30-40 จะตายภายใน 1 ปี และร้อยละ 50-70 จะเสียชีวิตภายใน 5-7 ปี (กรมควบคุมโรค กระทรวงสาธารณสุข, 2556)

บุคลากรที่ดูแลผู้ป่วยวัณโรคมีความเสี่ยงต่อการติดเชื้อ และป่วยเป็นวัณโรคมากกว่าประชากรทั่วไป (กรมควบคุมโรค กระทรวงสาธารณสุข, 2556) โดยปริมาณความเสี่ยงขึ้นอยู่กับมาตรการป้องกันและควบคุมการแพร่กระจายเชื้อวัณโรคของโรงพยาบาล ขนาดของโรงพยาบาล ลักษณะงานที่ให้บริการ ระยะเวลาที่ทำงาน จำนวนผู้ป่วยวัณโรคระยะเยื่อหุ้มสมองที่มาตรวจบริเวณที่มีโอกาสเกิดการแพร่กระจายเชื้อสูงในโรงพยาบาลทั่วไป ได้แก่ ห้องตรวจผู้ป่วยนอก ห้องตรวจผู้ป่วยทางเดินหายใจ และคลินิกวัณโรค (สมควร หาญพัฒนาชัยกุล และคณะ, 2553)

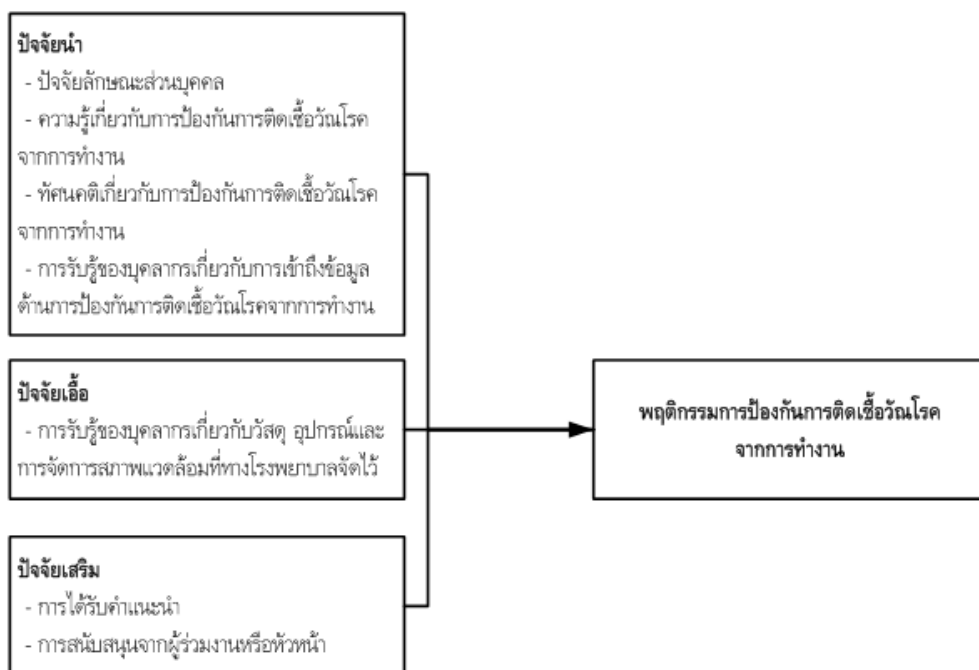
ศูนย์ควบคุมและป้องกันโรคสหรัฐอเมริกาได้รายงานว่ามีบุคลากรสุขภาพมากกว่า 20 รายที่ป่วยด้วยโรคติดต่อหลายขนาน และในจำนวนนั้นอย่างน้อย 10 รายที่เสียชีวิตและยังมีบุคลากรสุขภาพมากกว่า 10 รายที่มีการติดเชื้อวัณโรคแฝง (สมควร หาญพัฒนาชัยกุล และคณะ, 2553) ซึ่งบุคลากรสุขภาพที่ป่วยและมีอาการของวัณโรคมีการลาพักงานโดยเฉลี่ยเป็นเวลา 14 วัน ต่อคนหรือคิดเป็นร้อยละ 1.3 ของการลาทั้งหมด (สมควร หาญพัฒนาชัยกุล และคณะ, 2553) นอกจากนี้โรงพยาบาลต้องเสียค่าใช้จ่ายในการรักษาบุคลากรสุขภาพ เสียค่าใช้จ่ายในการควบคุมและป้องกันการแพร่กระจายเชื้อวัณโรคในโรงพยาบาล อีกทั้งบุคลากรสุขภาพที่ป่วยยังอาจแพร่กระจายเชื้อให้เพื่อนร่วมงาน และผลกระทบที่สำคัญที่สุด คือ การเสียชีวิตของบุคลากรสุขภาพจากการป่วยด้วยวัณโรค (สมควร หาญพัฒนาชัยกุล และคณะ, 2553)

ข้อมูลของสำนักงานสาธารณสุขจังหวัดนราธิวาส พบว่า การแพร่กระจายเชื้อวัณโรคและพบจำนวนผู้ป่วยที่ติดเชื้อวัณโรค (รายใหม่) ตั้งแต่ปีงบประมาณ 2554 - 2557 มีจำนวน 409, 427, 377 และ 409 ราย ตามลำดับ (สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดนราธิวาส, 2557) รวมทั้งจากสถิติจำนวนผู้ป่วยที่มารับบริการในโรงพยาบาลนราธิวาสราชนครินทร์ จังหวัดนราธิวาส มีแนวโน้มเพิ่มขึ้น ผู้ป่วยนอกตั้งแต่ปีงบประมาณ 2554 - 2557 มีจำนวน 195, 196, 177 และ 320 รายตามลำดับ สำหรับผู้ป่วยในมีจำนวน 135, 131, 91 และ 223 รายตามลำดับ (สำนักงานสาธารณสุข จังหวัดนราธิวาส, 2557) ทำให้บุคลากรที่ดูแลผู้ป่วยวัณโรคมีความเสี่ยงต่อการติดเชื้อวัณโรค

จากสภาพปัญหาดังกล่าว ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาเกี่ยวกับพฤติกรรมการป้องกันการติดเชื้อวัณโรคจากการทำงานในกลุ่มบุคลากรทางการแพทย์ที่ปฏิบัติงานในโรงพยาบาลนราธิวาสราชนครินทร์ จังหวัดนราธิวาส เพื่อศึกษาถึงความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมการป้องกันการติดเชื้อวัณโรคจากการทำงานในกลุ่มบุคลากรทางการแพทย์ที่ปฏิบัติงานในโรงพยาบาลนราธิวาสราชนครินทร์ จังหวัดนราธิวาส เพื่อทราบถึงพฤติกรรมการป้องกันการติดเชื้อวัณโรคในบุคลากรทางการแพทย์และเพื่อเป็นข้อมูลในการนำไปประยุกต์ใช้กับงานด้านสาธารณสุขในการพัฒนาระบบสุขภาพของบุคลากรทางการแพทย์ให้สอดคล้องกับการดูแลผู้ป่วย ภายใต้สภาพการเปลี่ยนแปลงของสังคมในปัจจุบันต่อไป

กรอบแนวคิดการวิจัย

กรอบแนวคิดนี้ได้ประยุกต์มาจาก PRECEDE-PROCEED Model (Green & Kreuter, 2005) เป็นกระบวนการวิเคราะห์เพื่อการวางแผนการดำเนินงานสุขภาพ ซึ่งเกี่ยวข้องกับการวางแผนโครงการ การดำเนินงาน และการประเมินผล โครงการจำเป็นต้องใช้ความเข้าใจทางด้านการบริหาร รัฐศาสตร์ (Political sciences) รวมทั้งการจัดชุมชน (ภาพที่ 1)

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาถึงระดับพฤติกรรมการป้องกันการติดเชื้อไวรัสโคโรนาจากการทำงานของบุคลากรทางการแพทย์ที่ปฏิบัติงานในโรงพยาบาลนราธิวาสราชนครินทร์
2. เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการป้องกันการติดเชื้อไวรัสโคโรนาจากการทำงานในกลุ่มบุคลากรทางการแพทย์ที่ปฏิบัติงานในโรงพยาบาลนราธิวาสราชนครินทร์

ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey study) มีระเบียบวิธีวิจัย ดังนี้

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาค้างนี้ คือ บุคลากรทางการแพทย์ที่ปฏิบัติงานในโรงพยาบาลนราธิวาสราชนครินทร์ จังหวัดนราธิวาส 1,143 คน กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาค้างนี้เป็นการคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง คือ เป็นบุคลากรทางการแพทย์ที่มีการสัมผัสผู้ป่วยไวรัสได้แก่ แพทย์ พยาบาล เจ้าหน้าที่ และคนงาน ที่ปฏิบัติงานในแผนกประชาสัมพันธ์, ห้องบัตร, แผนกอายุรกรรมผู้ป่วยนอก แผนกอายุรกรรมผู้ป่วยในและคลินิกไวรัส, แผนกเภสัชกรรม, ห้องเอกซเรย์, ห้องปฏิบัติการที่ปฏิบัติงานในโรงพยาบาลนราธิวาสราชนครินทร์ จังหวัดนราธิวาส จำนวนทั้งหมด 170 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือแบบสอบถามที่สร้างโดยผู้วิจัย ตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (content validity) โดยผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน และหาค่าดัชนีความสอดคล้องของเนื้อหา (IOC) โดยแบบสอบถามของบุคลากรเกี่ยวกับพฤติกรรมการป้องกันการติดเชื้อไวรัสโคโรนาจากการทำงานในบุคลากรทางการแพทย์ที่ปฏิบัติงานในโรงพยาบาลนราธิวาสราชนครินทร์ จังหวัดนราธิวาส มีค่าระหว่าง 0.67 - 1 นำไปทดลองใช้ กับบุคลากรทางการแพทย์ที่ปฏิบัติงานในโรงพยาบาลสุไหงโกโล จังหวัดนราธิวาส จำนวน 30 คน พบว่า แบบสอบถามของบุคลากรเกี่ยวกับพฤติกรรมการป้องกันการติดเชื้อไวรัสโคโรนาจากการทำงานในบุคลากรทางการแพทย์ที่ปฏิบัติงานในโรงพยาบาลนราธิวาสราชนครินทร์ จังหวัดนราธิวาสได้ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's Coefficient) เท่ากับ 0.65 ลักษณะของแบบสอบถามเป็นมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ประกอบด้วยดังนี้ คือ 1.ด้านนโยบาย 2. ด้านความรู้ 3. ด้านความมุ่งมั่นและความสำคัญ 4. ด้านคำแนะนำและการสนับสนุนจากผู้ร่วมงานหรือหัวหน้า และ 5. ด้านวัสดุอุปกรณ์ต่างๆ และการจัดการสภาพแวดล้อม

วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเองโดยมีขั้นตอนการดำเนินงาน ดังนี้

1. เสนอขอการรับรองจากคณะกรรมการจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ วิทยาลัยการสาธารณสุขสิรินธร จังหวัดยะลา เพื่อบริหารจัดการการวิจัย
2. นำหนังสือจากสำนักงานบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา ส่งถึงผู้อำนวยการโรงพยาบาลนราธิวาสราชนครินทร์ จังหวัดนราธิวาส และผู้อำนวยการโรงพยาบาลสุไหงโกโล จังหวัดนราธิวาส เพื่อชี้แจงวัตถุประสงค์ ของการวิจัยและขออนุญาตเก็บข้อมูลแล้ว
3. ผู้วิจัยได้ทำการเก็บข้อมูลโดยการแจกแบบสอบถามให้แก่กลุ่มตัวอย่างที่เลือกไว้ มีการอธิบายถึงการพิทักษ์สิทธิแก่ผู้ตอบแบบสอบถาม โดยในแบบสอบถามมีคำชี้แจงรายละเอียดแก่ผู้ตอบแบบสอบถามอย่างชัดเจน ก่อนที่ผู้ตอบแบบสอบถามจะตัดสินใจเข้าร่วมโครงการวิจัย

4. เมื่อกลุ่มตัวอย่างกรอกข้อมูลและตอบแบบสอบถามครบถ้วนแล้วให้กลุ่มตัวอย่างส่งแบบสอบถาม โดยใช้เวลาประมาณ 2 วันในการเก็บรวบรวมแบบสอบถาม สํารวจความถูกต้อง ความสมบูรณ์ของข้อมูล ตรวจสอบให้คะแนนและลงรหัสข้อมูล ทำการวิเคราะห์ด้วยโปรแกรมสำเร็จรูป

การพิทักษ์สิทธิของผู้เข้าร่วมวิจัย

ผู้วิจัยพิทักษ์สิทธิของผู้เข้าร่วมวิจัยทุกรายด้วยวาจา โดยการแนะนำตนเอง ซึ่งแจ้งวัตถุประสงค์ในการทำวิจัยขอความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยจะชี้แจงให้กลุ่มตัวอย่างรับทราบถึงสิทธิที่จะตอบรับหรือปฏิเสธการเข้าร่วมวิจัย ในระหว่างการศึกษา กลุ่มตัวอย่างสามารถถอนตัวจากการวิจัยได้ตลอดเวลา โดยไม่มีผลกระทบใดๆ กับกลุ่มตัวอย่างและข้อมูลที่ได้จากกลุ่มตัวอย่างจะถูกปกปิดเป็นความลับ โดยในการเก็บรวบรวมข้อมูลจะใช้รหัสแทนชื่อ-สกุล และนำข้อมูลที่ได้ไปนำเสนอเป็นภาพรวมเฉพาะงานวิจัยเท่านั้น และจะทำลายภายหลังงานวิจัย เสร็จสิ้นแล้ว 3 ปี การตัดสินใจจะเป็นไปตามความสมัครใจของกลุ่มตัวอย่าง

ผลการวิจัย

พบว่าบุคลากรทางการแพทย์ในโรงพยาบาลนราธิวาสราชนครินทร์ เป็นเพศหญิง ร้อยละ 87.60 อายุ 30-39 ปี ร้อยละ 60.10 สถานภาพสมรสคู่ ร้อยละ 64.70 การศึกษาระดับปริญญาตรี ร้อยละ 75.30 ตำแหน่งพยาบาลร้อยละ 57.60 ปฏิบัติงานในแผนกปัจจุบันน้อยกว่า 10 ปี ร้อยละ 71.20 ไม่มีประสบการณ์ได้รับการฝึกอบรมในเรื่องหลักการป้องกันการติดเชื้อวัณโรคจากการให้บริการทางการแพทย์ ร้อยละ 81.80 ไม่มีประสบการณ์ในการดูแลผู้ป่วยโรควัณโรคเสมอมาในระบะติดต่อกัน ร้อยละ 68.20 แผนกที่ปฏิบัติงานมีผู้ป่วยโรควัณโรคมารับบริการ ร้อยละ 95.90 และไม่มีบุคลากรเคยป่วยหรือได้รับการรักษาวัณโรค มีผลการวิจัยดังนี้

1. ระดับพฤติกรรมป้องกันการติดเชื้อวัณโรคจากการทำงานของบุคลากรทางการแพทย์ในโรงพยาบาลนราธิวาสราชนครินทร์

พบว่าบุคลากรทางการแพทย์ส่วนใหญ่มีความรู้เกี่ยวกับการป้องกันการติดเชื้อวัณโรคในระดับมาก ร้อยละ 92.90 ทักษะเกี่ยวกับการป้องกันการติดเชื้อวัณโรคในระดับดี ร้อยละ 93.50 การรับรู้เกี่ยวกับการป้องกันการติดเชื้อวัณโรคจากการทำงานในระดับมาก ร้อยละ 64.70 การรับรู้เกี่ยวกับวัสดุ อุปกรณ์และการจัดการสภาพแวดล้อมที่ทางโรงพยาบาลจัดไว้ในระดับมาก ร้อยละ 61.80 ได้รับคำแนะนำและการสนับสนุนจากผู้ร่วมงานหรือหัวหน้างานในระดับมาก ร้อยละ 84.10 ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 จำนวน ร้อยละ ของระดับความรู้, ทักษะ, การรับรู้เกี่ยวกับวัสดุ อุปกรณ์และการจัดการสภาพแวดล้อม และการได้รับคำแนะนำและการสนับสนุนจากผู้ร่วมงานหรือหัวหน้างาน เกี่ยวกับการป้องกันการติดเชื้อวัณโรคจากการทำงานของบุคลากรทางการแพทย์ในโรงพยาบาลนราธิวาสราชนครินทร์ จำแนกตามระดับความรู้ (n = 170)

ปัจจัย	คะแนน 0 - 44	คะแนน 45 - 69	คะแนน 70 - 100
	ระดับน้อย (ร้อยละ)	ระดับปานกลาง (ร้อยละ)	ระดับมาก (ร้อยละ)
1. ความรู้	1 (0.60)	11 (6.50)	158 (92.90)
2. ทักษะ	0 (0.00)	11 (6.50)	159 (93.50)
3. การรับรู้ของบุคลากรเกี่ยวกับการเข้าถึงข้อมูล	9 (5.30)	51 (30)	110 (64.70)
4. การรับรู้ของบุคลากรเกี่ยวกับวัสดุ อุปกรณ์และการจัดการสภาพแวดล้อม	1 (0.60)	64 (37.60)	105 (61.80)
5. การได้รับคำแนะนำและการสนับสนุน	2 (1.20)	25 (14.70)	143 (84.10)

2. ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการป้องกันการติดเชื้อไวรัสโรคจากการทำงานของบุคลากรทางการแพทย์ที่ปฏิบัติงานในโรงพยาบาลราชวิทยาลัยราชชนนครินทร์ จังหวัดนครราชสีมา

พบว่า ปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษาสูงสุด ระยะเวลาที่ปฏิบัติงานในแผนกปัจจุบัน ประสบการณ์ได้รับการฝึกอบรม ประสบการณ์ในการดูแลผู้ป่วยโรคไวรัสโรค ไม่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการป้องกันการติดเชื้อไวรัสโรคจากการทำงานของบุคลากรทางการแพทย์ที่ปฏิบัติงานในโรงพยาบาลราชวิทยาลัยราชชนนครินทร์ จังหวัดนครราชสีมา ดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคลกับพฤติกรรมการป้องกันการติดเชื้อไวรัสโรคจากการทำงานของบุคลากรทางการแพทย์ที่ปฏิบัติงานในโรงพยาบาลราชวิทยาลัยราชชนนครินทร์ จังหวัดนครราชสีมา (n = 170)

ตัวแปรต้น	ระดับพฤติกรรม				p-value
	ไม่ดี		ดี		
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	
เพศ					0.76
ชาย	0	0.00	21	12.35	
หญิง	2	1.20	147	86.47	
อายุ					0.35
ต่ำกว่า 35 ปี	2	1.20	118	69.40	
35 ปี ขึ้นไป	0	0.00	50	29.40	
ระดับการศึกษา					0.41
อนุปริญญา	1	0.60	42	24.70	
ปริญญาตรี/ปริญญาโท	1	0.60	126	74.10	
ระยะเวลาที่ปฏิบัติงานในแผนกปัจจุบัน					0.50
น้อยกว่า 10 ปี	1	0.60	120	70.60	
10 ปีขึ้นไป	1	0.60	48	28.20	
ประสบการณ์ได้รับการฝึกอบรม					0.50
เคยได้รับการอบรม	0	0.00	31	18.20	
ไม่เคยได้รับการอบรม	2	1.20	137	80.60	
ประสบการณ์ในการดูแลผู้ป่วยโรคโควิดโรค					0.57
เคยได้รับการอบรม	1	0.60	53	31.20	
ไม่เคยได้รับการอบรม	1	0.60	115	67.60	

p-value by Chi-Square Test

ผลการทดสอบความสัมพันธ์ ปัจจัยที่ศึกษากับพฤติกรรมการป้องกันการติดเชื้อไวรัสโรคในการทำงาน ด้วยสถิติสหสัมพันธ์สเปียร์แมน พบว่า ความรู้เกี่ยวกับการป้องกันการติดเชื้อไวรัสโรคจากการทำงานมีความสัมพันธ์ทางบวกกับพฤติกรรมการป้องกันการติดเชื้อไวรัสโรคในการทำงาน ($r = 0.28$, $p = < 0.01$) ส่วนทัศนคติเกี่ยวกับการป้องกันการติดเชื้อไวรัสโรคจากการทำงาน การรับรู้ของบุคลากรเกี่ยวกับการเข้าถึงข้อมูล การรับรู้ของบุคลากรเกี่ยวกับวัสดุ อุปกรณ์และการจัดการสภาพแวดล้อม และการได้รับคำแนะนำและการสนับสนุนจากผู้ร่วมงานหรือหัวหน้างานไม่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการป้องกันการติดเชื้อไวรัสโรคในการทำงาน ดังตารางที่ 3

ตารางที่ 3 ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยความรู้ ทักษะ การรับรู้ และการได้รับคำแนะนำกับพฤติกรรมการป้องกันการติดเชื้อ
ไวรัสของบุคลากรทางการแพทย์ในโรงพยาบาลนราธิวาสราชนครินทร์ จังหวัดนราธิวาส (n = 170)

ปัจจัย	พฤติกรรม (r)	P-value
1. ความรู้	0.28	< 0.01
2. ทักษะ	0.12	0.10
3. การรับรู้ของบุคลากรเกี่ยวกับการเข้าถึงข้อมูล	-0.01	0.90
4. การรับรู้ของบุคลากรเกี่ยวกับวัสดุ อุปกรณ์และการจัดการสภาพแวดล้อม	-0.00	0.96
5. การได้รับคำแนะนำและการสนับสนุนจากหัวหน้างาน	0.08	0.27

อภิปรายผล

การศึกษานี้พบว่าระดับความรู้ ทักษะ การรับรู้ด้านการเข้าถึงข้อมูล การรับรู้ของบุคลากรเกี่ยวกับวัสดุ อุปกรณ์ และการจัดการสิ่งแวดล้อม การได้รับคำแนะนำและการสนับสนุนจากหัวหน้างาน และพฤติกรรมการป้องกันไวรัสของบุคลากรทางการแพทย์ในภาพรวมอยู่ในระดับดี ซึ่งเมื่อหาค่าความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยเหล่านี้กับพฤติกรรมการป้องกันไวรัส โดยเมื่อจำแนกออกเป็นรายปัจจัย พบว่า

1. ปัจจัยส่วนบุคคล

1.1 เพศ

เพศ ไม่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการป้องกันการติดเชื้อไวรัสจากการทำงานของบุคลากรทางการแพทย์ที่ปฏิบัติงานในโรงพยาบาลนราธิวาสราชนครินทร์ จังหวัดนราธิวาส โดยจากการศึกษา บุคลากรทางการแพทย์ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิงจำนวนมาก ร้อยละ 87.60 จากการศึกษเพศชายและเพศหญิงมีพฤติกรรมที่ไม่แตกต่างกัน อธิบายได้ว่า บุคลากรทางการแพทย์ในโรงพยาบาลทุกคน ปฏิบัติงานที่จะต้องมีการสัมผัสหรือเกี่ยวข้องกับผู้ป่วยที่เข้ามารับบริการในแผนกต่างๆ ทั้งสิ้น รวมถึงโรงพยาบาลมีนโยบายการดำเนินงานเกี่ยวกับการป้องกันการติดเชื้อในโรงพยาบาล บุคลากรทุกคนจึงมีความเกี่ยวข้องกับการป้องกันการติดเชื้อไวรัส หรือการติดเชื้อในโรงพยาบาล ประกอบกับบุคลากรทางการแพทย์ส่วนใหญ่ศึกษาในสายงานด้านการแพทย์และพยาบาลโดยตรง ดังนั้น ทั้งเพศหญิงและเพศชายจะต้องปฏิบัติงานที่เกี่ยวข้องกับผู้ป่วยทั้งสิ้น เพศจึงไม่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการป้องกันการติดเชื้อไวรัสจากการทำงานของบุคลากรทางการแพทย์ที่ปฏิบัติงานในโรงพยาบาลนราธิวาสราชนครินทร์ จังหวัดนราธิวาส

1.2 อายุ

อายุ ไม่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการป้องกันการติดเชื้อไวรัสจากการทำงานของบุคลากรทางการแพทย์ที่ปฏิบัติงานในโรงพยาบาลนราธิวาสราชนครินทร์ จังหวัดนราธิวาสจากผลการศึกษา พบว่า ส่วนใหญ่อายุของบุคลากรทางการแพทย์อยู่ในช่วง อายุ 30-39 ปี ร้อยละ 60.10 ซึ่งพฤติกรรมในภาพรวมเป็นไปในทิศทางเดียวกัน โดยวัยเดียวกันนี้จะมีวุฒิภาวะทางจิตหรือการบรรลุความพร้อมในการควบคุม อารมณ์ และการใช้เหตุผลใกล้เคียงกัน รวมถึงความสามารถในการแก้ปัญหาของบุคคลจะพัฒนาขึ้นจนค่อนข้างถาวรเมื่ออายุได้ 30 ปี (Antonovsky, 1987)

1.3 ระดับการศึกษา

ระดับการศึกษา ไม่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการป้องกันการติดเชื้อไวรัสจากการทำงานของบุคลากรทางการแพทย์ที่ปฏิบัติงานในโรงพยาบาลนราธิวาสราชนครินทร์ จังหวัดนราธิวาส จากผลการศึกษา พบว่า

ส่วนใหญ่ระดับการศึกษาของบุคลากรทางการแพทย์อยู่ในระดับปริญญาตรี ร้อยละ 75.30 อธิบายได้ว่า ในปัจจุบันมีการแพร่ระบาดของโรคติดต่อเป็นจำนวนมาก จากลักษณะงานที่บุคลากรทางการแพทย์เป็นงานที่มีความเสี่ยงต่อการติดเชื้อจากการให้บริการได้ตลอดเวลาและทุกคนรับรู้ถึงอันตรายที่มีต่อสุขภาพของตนเอง จึงทำให้มีความระมัดระวังในการปฏิบัติงานเพื่อให้ตนเองปลอดภัยจากการติดเชื้อ ดังนั้นไม่ว่าบุคลากรทางการแพทย์จะมีระดับการศึกษาต่างก็มีความต้องการให้ตนเองปลอดภัยจากโรคเช่นเดียวกัน ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ อำนาจ ภูศรี (2547) ที่ศึกษาพฤติกรรมการป้องกันการติดเชื้อจากการให้บริการทางการแพทย์และสาธารณสุข พบว่า ระดับการศึกษาไม่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการป้องกันการติดเชื้อจากการให้บริการทางการแพทย์และสาธารณสุข

1.4 ระยะเวลาที่ปฏิบัติงานในแผนกปัจจุบัน

ระยะเวลาที่ปฏิบัติงานในแผนกปัจจุบัน ไม่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการป้องกันการติดเชื้อวัณโรคจากการทำงานของบุคลากรทางการแพทย์ที่ปฏิบัติงานในโรงพยาบาลนราธิวาสราชนครินทร์ จังหวัดนราธิวาส จากผลการศึกษาพบว่า ส่วนใหญ่ระยะเวลาที่ปฏิบัติงานในแผนกปัจจุบัน น้อยกว่า 10 ปี ร้อยละ 71.20 อธิบายได้ว่า ระยะเวลาที่ปฏิบัติงานในแผนกปัจจุบัน เป็นส่วนหนึ่งของระยะเวลาที่ปฏิบัติงานด้านการแพทย์และสาธารณสุขทั้งหมด ซึ่งระยะเวลาที่ปฏิบัติงานด้านการแพทย์และสาธารณสุขจะเท่ากันหรือมากกว่าระยะเวลาที่ปฏิบัติงานในแผนกปัจจุบัน ซึ่งการที่บุคลากรมีระยะเวลาในการปฏิบัติงานนานกว่ายังมีโอกาสที่จะได้รับความรู้เกี่ยวกับการป้องกันการติดเชื้อวัณโรคจากการทำงาน ตลอดจนการเข้าร่วมกิจกรรมที่เกี่ยวข้อง ดังนั้นระยะเวลาที่ปฏิบัติงานในแผนกปัจจุบัน จึงไม่เพียงพอในการพิจารณาพฤติกรรมซึ่งต้องพิจารณาระยะเวลาการทำงานทั้งหมดด้วย โดยผลการศึกษา ไม่สอดคล้องกับการศึกษาของอำนาจ ภูศรี (2547) ซึ่งกล่าวว่า เจ้าหน้าที่ที่มีระยะเวลาในการปฏิบัติงานในสถานีนานมามากกว่าจะมีพฤติกรรมการป้องกันการติดเชื้อจากการให้บริการทางการแพทย์และสาธารณสุขมากกว่า

1.5 ประสพการณ์ได้รับการฝึกอบรม

ประสพการณ์ได้รับการฝึกอบรม ไม่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการป้องกันการติดเชื้อวัณโรคจากการทำงานของบุคลากรทางการแพทย์ที่ปฏิบัติงานในโรงพยาบาลนราธิวาสราชนครินทร์ จังหวัดนราธิวาส จากผลการศึกษาพบว่า ส่วนใหญ่บุคลากรไม่ได้รับการอบรม ร้อยละ 81.80 โดยปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการป้องกันการติดเชื้อวัณโรคจากการทำงานหลายปัจจัย โดยเฉพาะปัจจัยด้านความรู้ ซึ่งเป็นปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการป้องกันการติดเชื้อวัณโรคจากการทำงานของบุคลากรทางการแพทย์ ถึงแม้ว่าบุคลากรที่ได้ผ่านการอบรมมาแล้ว ก็สามารถบอกได้ว่ามีความรู้ในระดับดี เนื่องจากไม่ได้ประเมินจำแนกความรู้ระหว่างผู้ผ่านการอบรมและไม่ได้รับการอบรม ประสพการณ์ได้รับการฝึกอบรม จึงไม่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการป้องกันการติดเชื้อวัณโรคจากการทำงาน สอดคล้องกับงานวิจัยของ เสาวนีย์ สังข์แก้ว, จุฬามาต เทพชัยศรี และวินัส ปัทมมาสพงษ์ (2551) ที่พบว่าพยาบาลที่มีประสพการณ์ฝึกอบรมต่างกันมีพฤติกรรมการป้องกันการติดเชื้อไม่แตกต่างกัน แต่ไม่สอดคล้องกับงานวิจัยของอริสา สุวัจน์ (2558) ซึ่งพบว่า ประสพการณ์ฝึกอบรมแตกต่างกันมีพฤติกรรมการป้องกันการติดเชื้อแตกต่างกัน โดยกลุ่มตัวอย่างที่มีประสพการณ์การฝึกอบรมการป้องกันการติดเชื้อมากกว่ากลุ่มตัวอย่างที่ไม่มีประสพการณ์

1.6 ประสพการณ์ในการดูแลผู้ป่วยโรควัณโรค

ประสพการณ์ในการดูแลผู้ป่วยโรควัณโรค ไม่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการป้องกันการติดเชื้อวัณโรคจากการทำงานของบุคลากรทางการแพทย์ที่ปฏิบัติงานในโรงพยาบาลนราธิวาสราชนครินทร์ จังหวัดนราธิวาส จากผลการศึกษาพบว่า ส่วนใหญ่ไม่มีประสพการณ์ในการดูแลผู้ป่วยวัณโรค ร้อยละ 68.20 ซึ่งประสพการณ์ในการดูแลผู้ป่วย จะทำให้เกิดทักษะ และเชื่อมโยงทางอ้อมไปยังการมีความรู้ในการป้องกันการติดเชื้อวัณโรคจากการทำงาน เป็นปัจจัยสำคัญในการกำหนดพฤติกรรมการป้องกันการติดเชื้อวัณโรคจากการทำงาน ประสพการณ์ในการดูแลผู้ป่วย อาจเป็นเพียงปัจจัยที่ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมทางอ้อม แต่ก็ไม่ใช่ว่าปัจจัยที่เป็นเสมอไป ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ เสาวนีย์ สังข์แก้ว, จุฬามาต เทพชัยศรี และวินัส ปัทมมาสพงษ์ (2551) ที่พบว่าพยาบาลที่มีประสพการณ์ต่างกันมีพฤติกรรมการป้องกันการติดเชื้อไม่แตกต่างกัน

2. ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมการป้องกันการติดเชื้อวัณโรคจากการทำงาน

2.1 ความรู้เกี่ยวกับการป้องกันการติดเชื้อวัณโรคจากการทำงาน

ความรู้เกี่ยวกับการป้องกันการติดเชื้อวัณโรคจากการทำงาน เป็นตัวแปรที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการป้องกันการติดเชื้อวัณโรคจากการทำงาน ในกลุ่มบุคลากรทางการแพทย์ที่ปฏิบัติงานในโรงพยาบาลนราธิวาสราชนครินทร์ จังหวัดนราธิวาส ซึ่งอธิบายได้ว่า ความรู้เป็นสิ่งที่เกี่ยวกับการระลึกถึงสิ่งเฉพาะ ระลึกถึงวิธีและขบวนการต่างๆ (Bloom, 1974) การที่บุคลากรทางการแพทย์มีความรู้เกี่ยวกับการป้องกันการติดเชื้อวัณโรคจากการทำงาน ก็มีแนวโน้มให้มีพฤติกรรมการป้องกันการติดเชื้อวัณโรคจากการทำงานดีขึ้นด้วย และจากการศึกษา พบว่า ความรู้เกี่ยวกับการป้องกันการติดเชื้อวัณโรคจากการทำงานในกลุ่มบุคลากรทางการแพทย์ ส่วนใหญ่ ร้อยละ 92.90 มีความรู้อยู่ในระดับสูง และเมื่อวิเคราะห์ความสัมพันธ์มีความสัมพันธ์ทางบวก ($r = 0.28, p < 0.01$) กับพฤติกรรมการติดเชื้อวัณโรคจากการทำงาน หมายถึง บุคลากรทางการแพทย์ที่มีความรู้เกี่ยวกับการป้องกันการติดเชื้อวัณโรคจากการทำงานในระดับสูง จะทำให้มีพฤติกรรมการป้องกันการติดเชื้อวัณโรคจากการทำงานดี

2.2 ทศนคติเกี่ยวกับการป้องกันการติดเชื้อวัณโรคจากการทำงาน

ทัศนคติเกี่ยวกับการป้องกันการติดเชื้อวัณโรคจากการทำงาน ไม่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการป้องกันการติดเชื้อวัณโรคจากการทำงานในกลุ่มบุคลากรทางการแพทย์ที่ปฏิบัติงานในโรงพยาบาลนราธิวาสราชนครินทร์ จังหวัดนราธิวาส ซึ่งจากผลการวิจัยพบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ มีทัศนคติอยู่ในระดับสูง ร้อยละ 93.50 รองลงมาคือ ระดับปานกลาง ร้อยละ 6.50 แต่คะแนนการปฏิบัติพฤติกรรมในการป้องกันการติดเชื้อวัณโรคก็ไม่แตกต่างกันในกลุ่มตัวอย่าง อาจอธิบายได้ว่า ถึงแม้ว่าทัศนคติจะเป็นองค์ประกอบสำคัญที่จะทำให้อาสาสมัครมีพฤติกรรมในการป้องกันการติดเชื้อวัณโรคจากการทำงาน แต่ก็ยังมีองค์ประกอบอื่นๆอีก ที่มีอิทธิพลต่อการปฏิบัติพฤติกรรมในการป้องกันการติดเชื้อวัณโรคจากการทำงานของกลุ่มตัวอย่างนี้ เช่น ความรู้ในการป้องกันการติดเชื้อวัณโรคในการทำงาน ซึ่งจากแนวคิดของแบบจำลอง PRECEDE-PROCEED MODEL (Green & Kreuter, 2005) ได้กล่าวไว้ว่า ทัศนคติเป็นปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมของมนุษย์ ทัศนคติจะมีอิทธิพลและจูงใจให้เกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม แต่ก็ไม่ใช่ปัจจัยที่จำเป็นเสมอไป ซึ่งแตกต่างกับการศึกษาของ เกษภูมรินทร์ ชวัญทะเล (2551) ได้พบว่าทัศนคติเกี่ยวกับการป้องกันการติดเชื้อวัณโรคจากการทำงานมีความสัมพันธ์ทางบวกกับพฤติกรรมการป้องกันการติดเชื้อวัณโรคจากการทำงานในบุคลากรทางการแพทย์ที่ปฏิบัติงานแผนกผู้ป่วยนอก โรงพยาบาลศิริราช ซึ่งกล่าวได้ว่า ทัศนคติเป็นความรู้สึกนึกคิดของบุคคลที่มีต่อสิ่งต่างๆ ก่อนข้างคงที่ ซึ่งความรู้สึกนั้นนี้ทั้งทางบวกและทางลบต่อการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม (Green & Kreuter, 2005) สำหรับในการศึกษาครั้งนี้ การวัดประเมินทัศนคติเป็นข้อคำถามเชิงบวกทั้งสิ้น อาจจะทำให้ประเมินทัศนคติไม่ครอบคลุม จึงอาจทำให้ทัศนคติ ไม่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการป้องกันการติดเชื้อวัณโรคจากการทำงาน

2.3 การรับรู้ของบุคลากรเกี่ยวกับการเข้าถึงข้อมูล

การรับรู้ของบุคลากรเกี่ยวกับการเข้าถึงข้อมูล ไม่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการป้องกันการติดเชื้อวัณโรคจากการทำงานในกลุ่มบุคลากรทางการแพทย์ที่ปฏิบัติงานในโรงพยาบาลนราธิวาสราชนครินทร์ จังหวัดนราธิวาส พบว่า บุคลากรทางการแพทย์ส่วนใหญ่มีการรับรู้เกี่ยวกับการป้องกันการติดเชื้อวัณโรคจากการทำงานในระดับสูง ร้อยละ 64.70 ซึ่งแตกต่างกับ งานวิจัยของ เกษภูมรินทร์ ชวัญทะเล (2551) ที่พบว่า การรับรู้ของบุคลากรเกี่ยวกับการเข้าถึงข้อมูล มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการป้องกันการติดเชื้อวัณโรคจากการทำงาน สำหรับปัจจัยด้านการรับรู้ของบุคลากรเกี่ยวกับการเข้าถึงข้อมูลข่าวสารด้านการป้องกันการติดเชื้อวัณโรคจากการทำงาน จะเชื่อมโยงกับปัจจัยการรับรู้ของบุคลากรเกี่ยวกับวัสดุอุปกรณ์และการจัดสภาพแวดล้อมที่ทางโรงพยาบาลจัดไว้เพื่อป้องกันการติดเชื้อจากการทำงาน โดยร้อยละและระดับการรับรู้ของบุคลากรทางการแพทย์มีความใกล้เคียงกัน ซึ่งพฤติกรรมสุขภาพของบุคคลนั้นมีสาเหตุมาจากหลายปัจจัย การรับรู้ของบุคลากรเกี่ยวกับการเข้าถึงข้อมูล อาจไม่ใช่ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมเสมอไป

2.4 การรับรู้ของบุคลากรเกี่ยวกับวัสดุ อุปกรณ์และการจัดการสภาพแวดล้อม

การรับรู้ของบุคลากรเกี่ยวกับวัสดุ อุปกรณ์และการจัดการสภาพแวดล้อม ไม่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรม การป้องกันการติดเชื้อวัณโรคจากการทำงานในกลุ่มบุคลากรทางการแพทย์ที่ปฏิบัติงานในโรงพยาบาลนราธิวาสราชนครินทร์ จังหวัดนราธิวาส จากการศึกษา พบว่า บุคลากรทางการแพทย์ส่วนใหญ่มีการรับรู้เกี่ยวกับวัสดุ อุปกรณ์และการจัดการสภาพแวดล้อมที่ทางโรงพยาบาลจัดไว้ในระดับสูง ร้อยละ 61.80 ซึ่งแตกต่างกับ งานวิจัยของ เกษภูมิกานต์ ชวัญทะเล (2551) ซึ่งพบว่า การรับรู้ของบุคลากรเกี่ยวกับวัสดุ อุปกรณ์และการจัดการสภาพแวดล้อม มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการป้องกันการติดเชื้อวัณโรค

กล่าวได้ว่า แนวคิดการรับรู้ของบุคคล ซึ่งเป็นตัวบ่งชี้ถึงพฤติกรรมของบุคคลนั้น โดยบุคคลจะเข้าใจถึงสิ่งที่ตนพอใจและคิดว่าสิ่งนั้นจะให้ผลดีแก่ตน และจะหนีห่างออกจากสิ่งที่ตนไม่ชอบหรือไม่ปรารถนา ดังนั้นบุคคลจะแสดงพฤติกรรมเมื่อการปฏิบัตินั้นมีผลดีและมีค่ามากกว่าความยากลำบากในการปฏิบัติ ซึ่งบุคคลจะต้องรู้สึกว่าตนมีโอกาสเสี่ยงที่จะเป็นโรคนั้นได้หรือรับรู้ว่าโรคนั้นมีความรุนแรง โอกาสเสี่ยงและเห็นประโยชน์ของการปฏิบัติตามหลักการดังกล่าวเพื่อทำให้เกิดความปลอดภัยจากการปฏิบัติงาน โดยการรับรู้ของบุคลากรเกี่ยวกับวัสดุ อุปกรณ์และการจัดการสภาพแวดล้อม เป็นส่วนหนึ่งของการรับรู้ความเสี่ยงหรือความรุนแรงในการเกิดโรค บุคคลจะต้องรู้สึกว่าตนมีโอกาสเสี่ยงที่จะเป็นโรคนั้นได้หรือรับรู้ว่าโรคนั้นมีความรุนแรง ถึงแม้ว่าการรับรู้ของบุคลากรเกี่ยวกับวัสดุ อุปกรณ์และการจัดการสภาพแวดล้อม จะเป็นปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมของมนุษย์ แต่จะต้องเชื่อมโยง กับการรับรู้ความเสี่ยงและความรุนแรงในการติดเชื้อวัณโรคด้วย การรับรู้ของบุคลากรเกี่ยวกับวัสดุ อุปกรณ์และการจัดการสภาพแวดล้อม จึงไม่ใช่ปัจจัยที่จำเป็นเสมอไป

2.5 การได้รับคำแนะนำและการสนับสนุนจากผู้ร่วมงานหรือหัวหน้างาน ของบุคลากรทางการแพทย์ที่ปฏิบัติงานในโรงพยาบาลนราธิวาสราชนครินทร์ จังหวัดนราธิวาส

การได้รับคำแนะนำและการสนับสนุนจากผู้ร่วมงานหรือหัวหน้างาน ของบุคลากรทางการแพทย์ที่ปฏิบัติงานในโรงพยาบาลนราธิวาสราชนครินทร์ จังหวัดนราธิวาส ไม่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการป้องกันการติดเชื้อวัณโรคจากการทำงานในกลุ่มบุคลากรทางการแพทย์ที่ปฏิบัติงานในโรงพยาบาลนราธิวาสราชนครินทร์ จังหวัดนราธิวาส ซึ่งจากผลการวิจัยพบว่า บุคลากรทางการแพทย์ส่วนใหญ่ได้รับคำแนะนำและการสนับสนุนจากผู้ร่วมงานหรือหัวหน้างานในระดับสูง ร้อยละ 84 นอกจากนี้ การสนับสนุนของหน่วยงาน จำเป็นต้องได้รับการสนับสนุนจากหน่วยงานในการปฏิบัติตามหลักการป้องกันการติดเชื้อในต่างด้านๆ ดังนี้ ได้แก่ ด้านนโยบายที่เกี่ยวข้องกับการป้องกันการติดเชื้อจากการให้บริการทางการแพทย์และสาธารณสุข การมีแนวทางในการปฏิบัติเกี่ยวกับการป้องกันการติดเชื้อ การสนับสนุนด้านวัสดุอุปกรณ์ที่เพียงพอเหมาะสมและมีประสิทธิภาพ ได้แก่ อุปกรณ์สำหรับป้องกันตนเองและอุปกรณ์สำหรับการปฏิบัติพยาบาล และการติดตามประเมินการปฏิบัติงานอย่างต่อเนื่องสม่ำเสมอ เพื่อให้ทราบถึงความสำเร็จ ความล้มเหลว หรือปัญหาของการดำเนินงานเกี่ยวกับการป้องกันการติดเชื้อจากการให้บริการทางการแพทย์และสาธารณสุข (อำนาจ ภูศรี, 2547) โดยการศึกษาในครั้งนี้ การได้รับคำแนะนำและการสนับสนุนจากผู้ร่วมงานหรือหัวหน้างาน ของบุคลากรทางการแพทย์ จะมีการประเมินเพียงประเด็นการสนับสนุนจากผู้ร่วมงาน หรือหัวหน้างานเกี่ยวกับการให้คำแนะนำในการปฏิบัติงาน จึงอาจทำให้ไม่ครอบคลุมประเด็นการสนับสนุนด้านอื่นๆ อันได้แก่ การติดตามประเมินการปฏิบัติงานอย่างต่อเนื่อง หรือปัญหาในการดำเนินงาน เป็นต้น ซึ่งอาจไม่เพียงพอในการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ จึงเป็นส่วนหนึ่งที่ทำให้การได้รับคำแนะนำและการสนับสนุนจากผู้ร่วมงานหรือหัวหน้างานไม่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการป้องกันการติดเชื้อวัณโรคจากการทำงาน

สรุป

จากผลการศึกษาพฤติกรรมการป้องกันการติดเชื้อไวรัสโรคจากการทำงานในกลุ่มบุคลากรทางการแพทย์ที่ปฏิบัติงานในโรงพยาบาลนราธิวาสราชนครินทร์ จังหวัดนราธิวาส พบว่า

บุคลากรทางการแพทย์ส่วนใหญ่มีพฤติกรรมการป้องกันการติดเชื้อไวรัสโรคอยู่ในระดับดี ร้อยละ 98.80 และมีเพียงส่วนน้อย ร้อยละ 1.20 ที่มีพฤติกรรมอยู่ในระดับไม่ดี และปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการป้องกันการติดเชื้อไวรัสโรค ได้แก่ ความรู้เกี่ยวกับการป้องกันการติดเชื้อไวรัสโรคจากการทำงาน ส่วน เพศ อายุ ระดับการศึกษาสูงสุด ระยะเวลาที่ปฏิบัติงาน ในแผนกปัจจุบัน ประสบการณ์ได้รับการฝึกอบรม ประสบการณ์ในการดูแลผู้ป่วยโรคไวรัสโรค ไม่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการป้องกันการติดเชื้อไวรัสโรค ดังนั้นการให้ความรู้เกี่ยวกับการป้องกันการติดเชื้อไวรัสโรคจากการทำงานจึงเป็นสิ่งสำคัญ

ข้อเสนอแนะ

1. ผู้บริหารหรือผู้ที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานควบคุมป้องกันการติดเชื้อจากการทำงาน ควรมีการพัฒนาความรู้เรื่อง การป้องกันการติดเชื้อไวรัสโรคจากการทำงานให้แก่เจ้าหน้าที่ จากผลการศึกษา ความรู้มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับพฤติกรรมการป้องกันการติดเชื้อไวรัสโรคจากการทำงาน และบุคลากรในโรงพยาบาลนราธิวาสราชนครินทร์ ส่วนมากไม่ผ่านการอบรมความรู้ด้านนี้ ผู้บริหารหรือผู้เกี่ยวข้องจึงควรพัฒนาศักยภาพด้านความรู้ให้แก่บุคลากร อีกทั้งผู้บริหารหรือผู้เกี่ยวข้องสามารถใช้ข้อมูลความรู้ เรื่องการป้องกันการติดเชื้อไวรัสโรค จากการศึกษาครั้งนี้ ประกอบในการจัดทำหลักสูตร แนวทางการอบรมความรู้เพื่อพัฒนา ศักยภาพของบุคลากรอย่างต่อเนื่อง

2. การให้คำแนะนำและการสนับสนุนจากผู้ร่วมงานหรือหัวหน้างาน ไม่เพียงแต่จะให้คำแนะนำในการปฏิบัติงานเท่านั้น จะต้องมีการติดตามประเมินการปฏิบัติงาน และสะท้อนปัญหาในการปฏิบัติงานอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้เกิดความครอบคลุมใน ทุกประเด็นการรับรู้ การสนับสนุนการปฏิบัติงาน และเกิดการพัฒนางานอย่างต่อเนื่อง

รายการอ้างอิง

- กรมควบคุมโรค กระทรวงสาธารณสุข. (2556). **แนวทางการรักษาไวรัสโรคในผู้ใหญ่ พ.ศ. 2556 แห่งชาติ**. กรุงเทพฯ:
- กลุ่มพัฒนาวิชาการ สำนักโรค กรมควบคุมโรค กระทรวงสาธารณสุข.
- เกษฎาภรณ์ ขวัญทะเล. (2551). **พฤติกรรมการป้องกันการติดเชื้อไวรัสโรคจากการทำงานในบุคลากรทางพยาบาล งานการพยาบาล**
ตรวจรักษาผู้ป่วยนอกโรงพยาบาลศิริราช. วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาเอกการพยาบาล
มหาวิทยาลัยมหิดล
- สมควร ชาญพัฒนชัยกุล,สุพรรณ กาญจนเจตน์, พรธณทิพา แก้วมาตย์, เพชรมณี วิริยะสืบพงศ์, รุ่งรังษี วิบูลชัย และ
กัลยรัตน์ ทินโทเม. (2553). **คู่มือแนวทางการปฏิบัติงานเพื่อป้องกันและควบคุมการแพร่กระจายเชื้อไวรัสโรค**
ในโรงพยาบาล. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชุมชนสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด.
- เสาวนีย์ สังข์แก้ว, จุฬามาศ เทพชัยศรี และวินัส ปัทมมาสพงษ์. (2551). **ปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมการปฏิบัติตามหลักการป้องกัน**
การติดเชื้อของพยาบาลห้องผ่าตัดโรงพยาบาลรามารับดี. ปริญญานิพนธ์วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต (สุขศึกษา)
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- สำนักงานสาธารณสุข จังหวัดนราธิวาส. (2557). **จำนวนผู้ติดเชื้อไวรัสโรคในจังหวัดนราธิวาส: ข้อมูลปฐมภูมิของกลุ่มงานควบคุม**
โรคเอดส์และโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์. นราธิวาส: สำนักงานสาธารณสุข จังหวัดนราธิวาส.

- อริสรา สุขวัจนี. (2558). ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ต่อพฤติกรรมการป้องกันการติดเชื้อของพยาบาลที่ปฏิบัติงานที่ห้องอุบัติเหตุฉุกเฉิน. *วารสารพฤติกรรมศาสตร์เพื่อการพัฒนา*, 7(1), 253-265
- อำนาจ ภูศรี. (2547). พฤติกรรมการป้องกันการติดเชื้อจากการให้บริการทางการแพทย์และสาธารณสุขของเจ้าหน้าที่สาธารณสุขระดับสถานีนอมนัย จังหวัดนครปฐม. ปรินญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาจิตวิทยาชุมชน ภาควิจิตวิทยาและการแนะแนว มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- Antonovsky, A. (1987). **Unrevealing the mystery of health: How people manage stress and stay well.** San Francisco: Jossey-Bass.
- Bloom, B.S., ed. (1974). **Taxonomy of Educational Objectives Handbook I: Cognitive Domain** (17 th ed.). New York: David Mackay.
- Green, L. W. & Kreuter, M. W. (2005). **Health Program Planning: An Educational and Ecological Approach** (4th ed). McGraw-Hill: New York.